

Bầu cử 2020: Tối cao Pháp viện của Trump thay đổi nước Mỹ như thế nào?

BBC, 23 tháng 8 2020

US Supreme Court has a conservative majority

Nominated by Republican president

John
Roberts

Samuel
Alito

Clarence
Thomas

Neil
Gorsuch

Brett
Kavanaugh

Nominated by Democratic president

Stephen
Breyer

Elena
Kagan

Sonia
Sotomayor

Ruth Bader
Ginsburg

BBC

Tối cao Pháp viện Hoa Kỳ tái định hình dưới thời Tổng thống Donald Trump được cho là tòa án nghiêng về phe bảo thủ nhất trong lịch sử Hoa Kỳ hiện đại.

Với hai thẩm phán được bổ nhiệm trong nhiệm kỳ đầu tiên của tổng thống, cán cân tư tưởng của tòa bị nghiêng về bên phải, về phe bảo thủ với số phiếu 5-4.

Tòa án hàng đầu Hoa Kỳ có ảnh hưởng sâu sắc đến cuộc sống của người dân Mỹ, ra phán quyết về các vấn đề gây tranh cãi cao như phá thai và quyền sử dụng súng.

Chín thẩm phán trên băng ghế của tòa có nhiệm kỳ trọn đời, vì vậy khi Tổng thống Trump chọn hai trong số này - Neil Gorsuch và Brett Kavanaugh - nhiều người dân Hoa Kỳ nóng lòng xem tác động của những thẩm phán được ông bổ nhiệm.

Giờ đây, nhiệm kỳ đầu tiên của tòa án này đã kết thúc, chúng ta cùng nhìn lại 5 vụ án được theo dõi chặt chẽ trong năm nay để xem liệu tòa án có khuynh hướng bảo thủ này có thực sự bỏ phiếu như vậy hay không.

A circular portrait of Anthony Zurcher, a BBC reporter, wearing glasses and a dark suit.

Phân tích

Của Anthony Zurcher

Phóng viên Bắc Mỹ

Phá thai

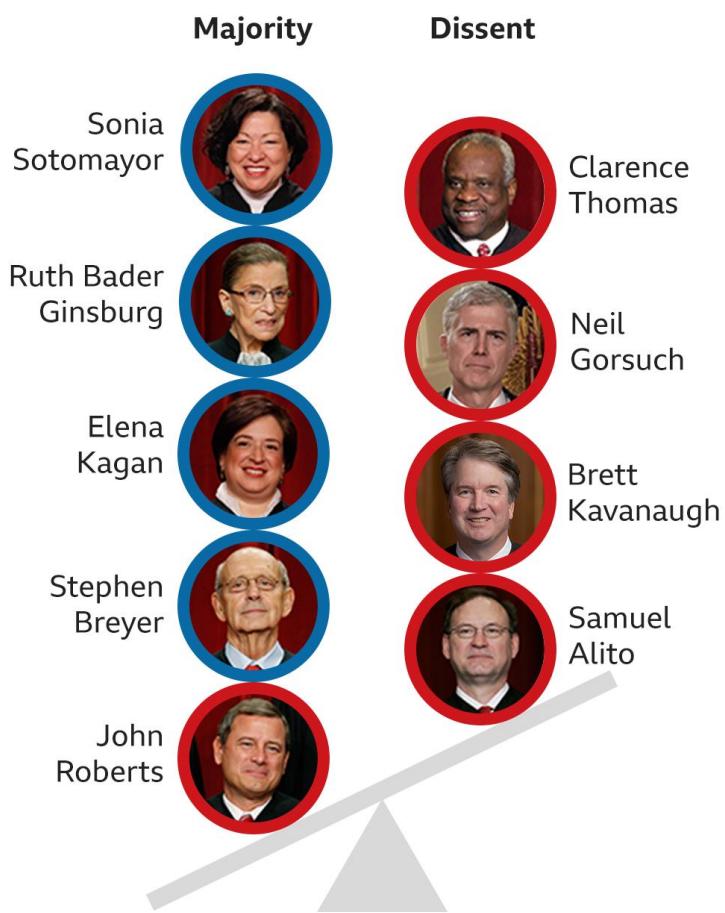
Vào tháng Sáu, Tối cao Pháp viện cho rằng luật của tiểu bang Louisiana yêu cầu bác sĩ thực hiện phá thai phải có đặc quyền được thừa nhận tại các bệnh viện gần đó - nhằm hạn chế số dịch vụ phá thai trong tiểu bang - là vi hiến. Phán quyết, trong đó thẩm phán Justice Roberts đứng về phía bộ tư pháp tiên của tòa án, được coi là một chiến thắng lớn của phe cấp tiến và những người ủng hộ quyền lựa chọn. Tương lai của quyền sinh sản ở Mỹ được chú ý nhiều kể từ khi thẩm phán Kavanaugh được đề cử vào năm 2018.

Với đa số bảo thủ được bảo đảm, nhiều người lo ngại các luật tiền lệ bảo vệ quyền lựa chọn của phụ nữ trước đây, cụ thể là Roe v Wade, sẽ bị đảo ngược.

Abortion

June Medical Services LLC v Russo

Vote: 5-4

BBC

Phân tích

Các nhà hoạt động chống phá thai hy vọng vụ xử này sẽ cung cấp bằng chứng là phần lớn các thẩm phán của tòa sẵn sàng đảo ngược các biện pháp bảo vệ quyền phá thai, với mục tiêu cuối cùng là cho phép các tiểu bang cấm hoàn toàn hành động này. Thay vào đó, nó chứng tỏ rằng Roberts, người đứng về phía bốn thẩm phán cấp tiến, quan tâm đến việc tôn trọng tiền lệ được đặt ra bởi một vụ án gần đây, với các tình tiết tương tự, hơn là nhanh chóng điều khiển tòa án theo hướng bảo thủ.

Quyền của giới LGBT

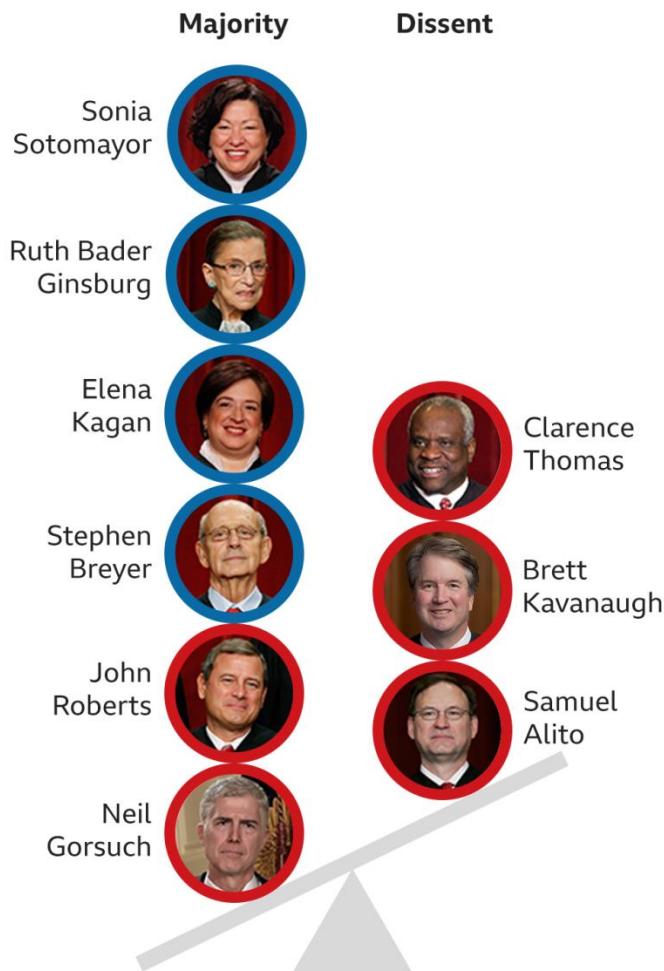
Xem xét ba trường hợp khác nhau, Tối cao Pháp viện quyết định rằng Đạo luật Dân quyền năm 1964 bảo vệ người đồng tính và chuyển giới khỏi bị phân biệt đối xử tại nơi làm việc. Hai thẩm phán Roberts và Gorsuch tham dự vào nhóm thẩm phán cấp tiến của tòa để cùng tranh luận rằng Tiêu đề VII của đạo luật, ngăn chặn sự phân biệt đối xử đối với giới tính, áp dụng cho các tuyên bố về khuynh hướng tình dục.

Phán quyết 6-3 là một chiến thắng kiên quyết cho phe cấp tiến và đánh dấu thời điểm quan trọng nhất đối với quyền LGBT ở Mỹ, kể từ khi tòa án hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới trên toàn quốc vào năm 2015.

LGBT protections

Three cases looking at the Civil Rights Act of 1964

Vote: 6-3

BBC

Phân tích

Phán quyết này có lẽ sẽ được coi là bát ngát lớn của nhiệm kỳ tòa án này, vì những thẩm phán bảo thủ Roberts và Gorsuch đã bỏ phiếu ủng hộ phe cấp tiến để mở rộng các biện pháp bảo vệ việc làm của liên bang cho những người đồng tính và chuyển giới. Nó còn là bằng chứng nữa cho thấy quan điểm của xã hội Mỹ, bao gồm cả tòa án, đã tiến xa như thế nào về quyền của người đồng tính.

DACA

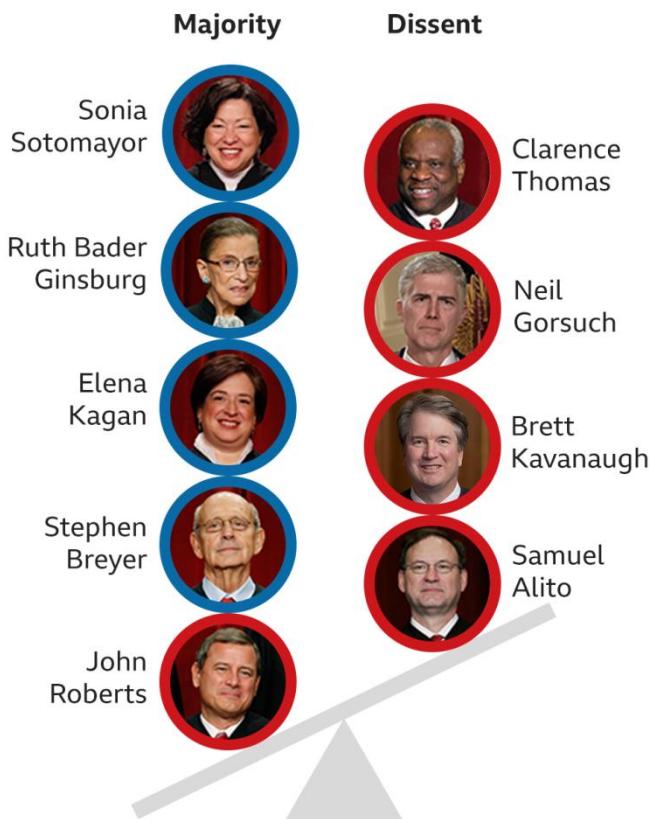
DACA, viết tắt của Deferred Action for Childhood Arrivals (Trì hoãn Xử lý cho Trẻ em Vào Mỹ). Trong vụ án Department of Homeland Security v Regents of the University of California, chín thẩm phán đã xem xét một chính sách thời Obama nhằm bảo vệ hàng trăm nghìn thanh niên không có giấy tờ - được gọi là Dreamers- khỏi bị trục xuất, và cấp cho họ giấy phép làm việc và học hành. Hơi bất ngờ, Tối cao Pháp viện ra phán quyết rằng nỗ lực của chính quyền nhằm đóng cửa chương trình này là "tùy tiện và thất thường", điều bị cấm theo luật liên bang.

Một lần nữa, Thẩm phán Roberts đã cùng các thẩm phán cấp tiến mang đến chiến thắng cho những người theo chủ nghĩa cấp tiến.

DACA

Department of Homeland Security v Regents of the University of California

Vote: 5-4

BBC

Phân tích

Vụ án này có tất cả các động cơ chính trị, với viễn ảnh hàng trăm nghìn cư dân Hoa Kỳ có thể đối mặt với viễn cảnh bị trục xuất nếu quyền bảo vệ nhập cư tạm thời của họ bị tước bỏ. Thay vào đó, thẩm phán Roberts một lần nữa chứng tỏ là một người kiên định với thủ tục thích hợp, phán quyết rằng trong khi chính quyền Trump có thể có quyền làm điều gì đó - trong trường hợp này, việc hủy bỏ DACA - chính quyền Trump đã làm cho quá trình này tồi tệ đến mức phải bắt đầu lại từ đầu.

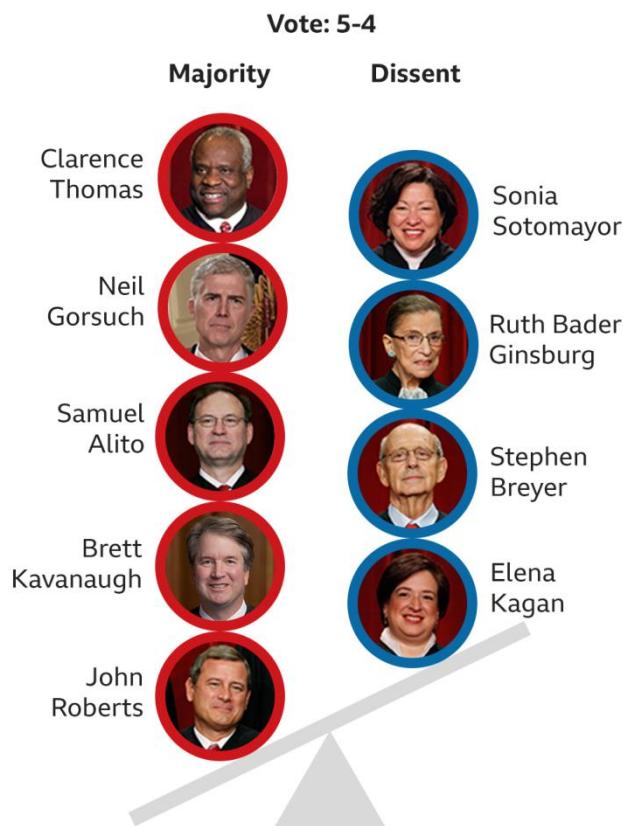
Tự do tôn giáo

Tháng trước, Tối cao Pháp viện ra phán quyết rằng các tiểu bang phải cho phép trường tôn giáo tham gia vào chương trình học bổng của tiểu bang, được tài trợ bởi các khoản miễn trừ thuế. Vụ kiện Espinoza v Montana Department of Revenue, tập trung vào một đạo luật của tiểu bang Montana năm 2015 - sau đó đã bị tòa án tối cao tiểu bang hủy bỏ. Đạo luật này cho phép công quỹ dành cho học bổng giúp các gia đình gửi con đến trường tư thục, hầu hết là các trường tôn giáo. Phán quyết 5-4, nằm sát theo ranh giới các luồng ý thức hệ, có thể mở cửa cho việc chính phủ tiếp tục tài trợ cho các tổ chức tôn giáo, đánh dấu một chiến thắng cho giới bảo thủ và chính quyền Trump.

Giới chỉ trích nói phán quyết này có thể khiến ngân quỹ bị chuyển từ trường công lập sang trường tư thục hoặc trường tôn giáo.

Religious freedom

Espinoza v Montana Department of Revenue

BBC

Phân tích

Trong nhiệm kỳ này Tối cao Pháp viện đã phải xử một số trường hợp liên quan đến tự do tôn giáo cũng như tách biệt tôn giáo ra khỏi hình quyền. Trong khi các quyết định liên quan đến việc bảo hiểm y tế phải gồm thuốc ngừa thai, và phân biệt đối xử nhân viên trong các cơ sở tôn giáo thu hút được nhiều chú ý của truyền thông, báo chí đã để ý đến chi tiết của các luật được đề cập. Không có vụ xử nào cho thấy rõ ràng sự bền bỉ của đa số thẩm phán bảo thủ trong lĩnh vực này hơn là phán quyết trong vụ Montana vs. Espinoza, nơi năm thẩm phán cho rằng hiến pháp Hoa Kỳ tự nó đòi hỏi các chương trình của chính phủ phải được thực hiện một cách bình đẳng đối với các trường tôn giáo và trường tư thục.

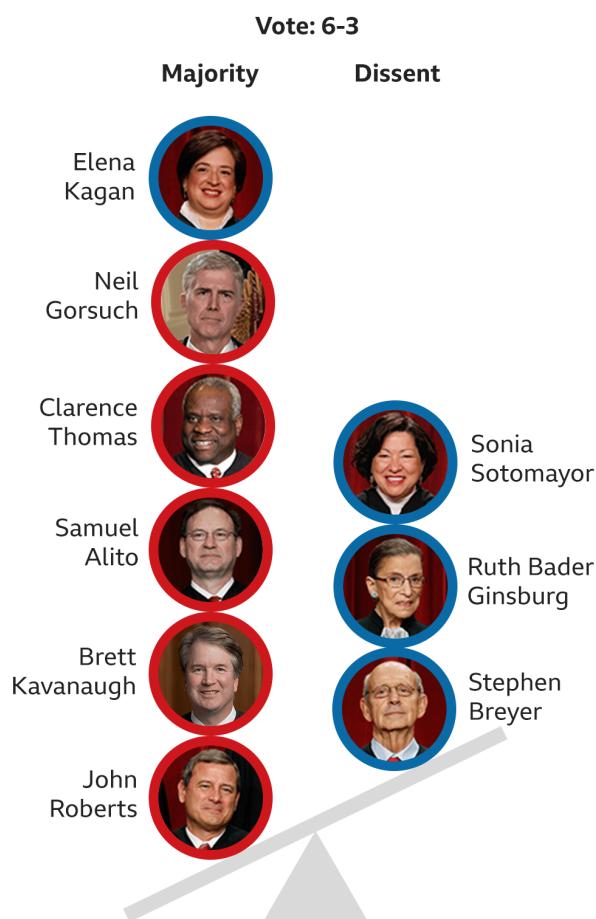
Dùng bệnh tâm thần để bào chữa

Tối cao pháp viện ra phán quyết vào tháng Ba rằng các tiểu bang có quyền bỏ biện pháp dùng bệnh tâm thần để bào chữa trong trường hợp bị cáo lập luận rằng họ không thể phân biệt giữa đúng và sai. Trong một động thái bất thường, Thẩm phán cấp tiến Elena Kagan đã quyết định bỏ phiếu cùng năm thẩm phán bảo thủ. Đa số 6 thẩm phán đưa ra phán quyết rằng luật Kansas năm 1995 loại bỏ việc dùng bệnh tâm thần để bào chữa không vi phạm hiến pháp Hoa Kỳ. Ở tiểu bang này, trạng thái tâm thần chỉ có thể được xem xét trong giai đoạn tuyên án của phiên xử.

Cho đến nay, Kansas là một trong năm tiểu bang đã loại bỏ việc dùng bệnh tâm thần để bào chữa. Phán quyết này có thể khuyến khích những tiểu bang khác làm theo.

Insanity defence

Kahler v Kansas

BBC

Phân tích

Việc sử dụng bệnh tâm thần như một biện pháp bào chữa cho tội phạm đã hiện hữu lâu hơn chính Hoa Kỳ. Tuy nhiên, trong nhiệm kỳ này, thẩm phán Elena Kagan đã có phán quyết khác với các thẩm phán cấp tiến để đồng ý với ý kiến của năm thẩm phán phe bảo thủ, cho phép các tiểu bang hạn chế đáng kể việc sử dụng bệnh tâm thần để bào chữa trong các phiên tòa hình sự.

Đó là một phán quyết đáng chú ý, vì thủ tục hình sự là một lĩnh vực mà gần đây, ngay cả một số thẩm phán bảo thủ cũng bị chia rẽ, vì tòa có găng cân bằng quyền của bị cáo với quyền lực của cơ quan hành pháp và tòa án hình sự.